

Rafko Valenčič
OSNOVE PASTORALNE TEOLOGIJE

Rafko Valenčič

OSNOVE
PASTORALNE TEOLOGIJE

Družina
Ljubljana, 2010

Zbirka TEOLOGIJA ZA LAIKE 2

Uredil: Rafko Valenčič

Rafko Valenčič

OSNOVE PASTORALNE TEOLOGIJE

Recenzenta:

prof. dr. Vinko Škafar in doc. dr. Peter Kvaternik

Lektorirala: Marija Bratina

Opremil: Tone Seifert

Prelom: Tadej Pirnovar, Družina d. o. o.

Izdali: Pastoralni inštitut Teološke fakultete Univerze
v Ljubljani, zanj prof. dr. Stanko Gerjolj,
in Družina, d. o. o., zanjo Tone Rode

Založila: Družina d. o. o.

Naklada: 500 izvodov

Tiskano v Sloveniji

Ljubljana 2010

9 VHIQRIP DFIMR NQNDK JDRÀEH' UKàQD QDNFAMQD VSOHQLVMDQL ZZZ GUXJQDVL

CIP - Kataložni zapis o publikaciji

Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

27-46

VALENČIČ, Rafko

Osnove pastoralne teologije / Rafko Valenčič. - Ljubljana :
Družina, 2010. - (Zbirka Teologija za laike / Družina ; 2)

ISBN 978-961-222-819-4

253764864

PREDGOVOR

Drugi vatikanski cerkveni zbor (1962 - 1965) je že v naslovu Pastoralne konstitucije Cerkev v sedanjem svetu (1965) označil naravo pastoralne teologije. V njej se srečujeta Cerkev in svet, Bog in človek, verski nauk in pastralna praksa. Tako Dogmatična konstitucija o Cerkvi (1964) kot omenjena Pastoralna konstitucija obravnavata Cerkev kot božjo in človeško ustanovo. Kristus, njen ustanovitelj, v njej živi in deluje v službi počlovečenja človeka, osvoboditve od greha in odrešenja. Poslanstvo Cerkve je Janez Pavel II. opredelil z besedami »Človek je pot Cerkve« (Okrožnica Odrešenik človeka, 1979, 14).

Kristus je Cerkvi zaupal nalogo, da nadaljuje njegovo odrešensko poslanstvo v vseh časih in razmerah. Cerkev je to poslanstvo uresničevala dve tisočletji in ga uresničuje tudi danes. Obstoj ali dejstvo Cerkve ni zgolj zgodovinska in družbena resničnost, je v prvi vrsti božja resničnost. V njej so izražene tudi prvine in značilnosti človeške družbe. Navzoča je v svetu in za svet kot Luč narodov (Lumen gentium, 1). Dejstvo Cerkve je predmet vere, kakor izpovedujemo v veroizpovedi: »Verujem ... v eno, sveto, katoliško in apostolsko Cerkev«.

V času, ko se uveljavlja sintagma »Kristus da, Cerkev ne«, si mora Cerkev kot božja ustanova še bolj prizadevati, da bo v njej in po njenem delovanju prepoznaven Kristus, njegova prava podoba, njegov evangelij ali veselo oznanilo odrešenja. Kakor Cerkev vodi človeka h Kristusu,

tako Kristus usmerja človeka k Cerkvi, božjemu ljudstvu in njegovemu skrivnostnemu telesu. Ne gre za dve stvarnosti, ampak za enovitost iste stvarnosti.

V tem smislu je pastoralna teologija ne samo del ali povzetek teologije, ampak njen cilj in pot do tega cilja. Teologija, vključno s pastoralno, ni usmerjena sama vase, ampak v svet, kateremu prinaša blagovest evangelija, posreduje posvečevanje in mu po Kristusovem vzoru služi.

Čas, ko je bila pastoralna teologija domena klerikov (škofov, duhovnikov in redovnikov), je za nami. Prišla je »ura laikov« (K. V. Truhlar), ki v moči svoje zakramentalne poklicanosti in poslanstva sodelujejo pri oblikovanju lastne duhovne podobe in Cerkve kot občestva vernih. Kako jim je bilo področje pastore tuje, potrjuje dejstvo, da so jim bila druga teološka področja in njim ustrezna imena bolj razumljiva, na primer »dogmatična« in »moralna teologija«, kot pa izraz »pastoralna teologija«. Pogosto so se spraševali, kaj ta izraz pomeni. Pomemben premik je storil 2. vatikanski cerkveni zbor, prvi med koncili, ki je upravičeno dobil naziv »pastoralni koncil«.

Predstavitev pastoralne teologije na teh straneh želi izpolniti vrzel na tem področju teoloških ved, hkrati pa predstaviti obširno področje pastoralne dejavnosti, na katerem si vse božje ljudstvo, kleriki in laiki, prizadeva, da bi – posamič - »obogateli z vso polnostjo spoznanja Kristusa Jezusa« (Flp 3,8) in prišli »do polne doraslosti v Kristusu« (Ef 4,13), vsi skupaj pa »z vsako vezjo medsebojne pomoči ... zidali Kristusovo telo, Cerkev« (prim. Ef 4,16).

Kratek in pregleden prikaz pastoralne teologije kot znanstvene vede in konkretne prakse je na-

menjen študentom teologije na različnih stopnjah univerzitetnega študija, prav tako študentom strokovnega študija na Teološko-pastoralnih in katehetskih šolah, ki so se že uveljavile v slovenskem prostoru, pa tudi laikom, ki so vključeni v pastoralne dejavnosti v okviru župnije in njenih pastoralnih ustanov (župnijskega pastoralnega sveta, karitas, animatorske dejavnosti), in vsem, ki jih področje pastoralnega delovanja Cerkve posebej zanima. Vsem naštetim naj bodo osnove pastoralne teologije spodbuza tudi za osebno duhovno rast.

*V Ljubljani, na god sv. Hieronima, moža s Krasa,
30. septembra 2010.*

Rafko Valenčič

Prvi del

UVODNA VRAŠANJA

1. PASTORALNA TEOLOGIJA NEKOČ IN DANES

Literatura: Pavel VI., *Posinodalna apostolska spodbuda O evangelizaciji* (OE, 1975); *Izberi življenje – Plenarni zbor Cerkve na Slovenskem (PZCS)*, Družina, Ljubljana 2002; C. Floristan - : M. Useros, *Teologia dell' azione pastorale*, 15-118; X. Léon-Dufour, *Vocabulaire de théologie biblique*, Les Éditions du Cerf, Paris 1962; S. Pintor, *L'uomo via della Chiesa*, 11-74; M. Smolik, *Liturgika*, Mohorjeva družba, Celje 1995; R. Valenčič, *Enovitost trojnega poslanstva Cerkve*, v: R. Valenčič in dr. (ur.), *Liturgia - Theologia prima. Zbornik ob 80-letnici profesorja Marijana Smolika*, Mohorjeva družba – Družina, Celje - Ljubljana 2008, 159-173.

1. Osnovna razdelitev

Pastoralna teologija je *teološka (sistematična)* in *praktična (aplikativna)* veda, utemeljena na svetopisemskih osnovah, razumevanju le-teh v zgodovini in delovanju Cerkve ter na novih teoloških (ekleziloških) spoznanjih.

a) Svetopisemski navedki

* Pred vnebohodom je Jezus naročil apostolom: »*Pojdite torej in naredite vse narode za moje učence. Krščujte jih v imenu Očeta in Sina in Svetega Duha in učite jih spolnjevati vse, karkoli sem vam zapovedal. Vedite pa, jaz sem z vami vse dni do dovršitve sveta*« (Mt 28,20; prim. Mr 16,15).

Evangelist Janez pa navaja: »*Poslal jih je oznanjat božje kraljestvo*« (Jn 9,2).

* Pri zadnji večerji je Jezus o sebi rekel: »*Jaz sem pot, resnica in življenje*« (Jn 14,6). Pred Pilatom Jezus vnovič potrdi svoje poslanstvo z besedami: »*Jaz sem za to rojen in sem za to prišel, da spričam resnico*« (Jn 18,37).

* Poročilo o življenju prvih kristjanov navaja, kako so ti razumeli in spolnjevali Kristusovo naročilo. Zapisano je, da so »*bili stanovitni v nauku apostolov in bratskem občestvu, v lomljenju kruha in molitvah!*« (Apd 2, 42). To nalogo so spolnjevali apostoli in verniki, ki »*so bili polni Svetega Duha in so oznanjali božjo besedo brez strahu*« (Apd 2,13).

Navedena svetopisemska mesta dopolnjujejo številni drugi navedki iz Stare in Nove zaveze, ki govorijo o nalogah *oznanjevanja (pričevanja)*, *češčenja (bogoslужja)* in *služenja (diakonije)* vsega božjega ljudstva. Nekaj dopolnilnih navedb:

Izraz »prerokovati« v Stari zavezi (SZ) označuje oznanilo božjega nauka, sporočilo božje volje (prim. 4 Mz 11,25-29; npr. prerokovanje Eldada in Medada v taboru). Nova zaveza (NZ) večkrat omenja, da je Kristus pošiljal učence, naj gredo in oznanjajo njegov nauk (prim. Mt 10,7.27; 24,14).

Glede življenja kot službe Bogu (bogoslужja) apostol Peter spodbuja vernike, »*naj se dajo tudi sami vzdati kot živi kamni v duhovno hišo ..., da bodo darovali duhovne daritve*« (1 Pt 2,5), Pavel pa spodbuja, naj krščeni kot božji otroci »*vse delajo v božjo slavo*« (1 Kor 10,31).

Kristus, Sin človekov, o sebi pravi, da »*ni prišel, da bi mu stregli, ampak da bi (on) stregel*« (Mt 20,28; Mr 10,45). To pričakuje tudi od svojih učencev (prim. Lk 22, 27).

OKRAJŠAVE

2. vatikanski cerkveni zbor

B	Konstitucija o svetem bogoslužju
C	Dogmatična konstitucija o Cerkvi
CS	Pastoralna konstitucija Cerkev v sedanjem svetu
D	Odlok o službi in življenju duhovnikov
DV	Odlok o duhovniški vzgoji
LA	Odlok o laiškem apostolatu
R	Odlok o prenovi redovniškega življenja
Š	Odlok o škofovski službi

Druge okrajšave

AAS	Acta Apostolicae Sedis
BJL	Benedikt VI., Okrožnica Bog je ljubezen (2007)
BV	Bogoslovni vestnik
CSS	Cerkev v sedanjem svetu
DPME	Directorium de pastorali ministerio episcoporum (1973)
KKC	Katekizem katoliške Cerkve (1993)
KL	Janez Pavel II., Apostolsko pismo o katoliških laikih (1989)
LR	Benedikt XVI., Okrožnica Ljubezen iz resnice (2008)
OČ	Janez Pavel II., Okrožnica Odrešenik človeka (1979)
OD	Janez Pavel II., Apostolsko pismo O družini (1981)
OE	Pavel VI., Apostolska spodbuda O evangelizaciji (1975)
PD	Janez Pavel II., Pismo družinam (1994)

PZCS	Pastoralni zbor Cerkve na Slovenskem - Izberi življenje (2002)
RMu	Rimski misal, Uvod
SŠK	Slovenska škofovska konferenca
ZCP	Zakonik cerkvenega prava (1985)
ŽK	Župnijska karitas
ŽPS	Župnijski pastoralni svet

VIRI IN LITERATURA

Drugi vatikanski vesoljni cerkveni zbor: *Dogmatična konstitucija o Cerkvi (C; 1964)*, *Odlok o laškem apostolatu (LA; 1965)*, *Pastoralna konstitucija Cerkev v sedanjem svetu (CS; 1965)*.

Sacra Congregatio pro episcopis, *Directorium de pastoralni ministerio episcoporum (DPME)*, Typis Polyglottis Vaticanis 1973.

Pavel VI., *Posinodalna apostolska spodbuda O evangelizaciji - OE (Evangelii nuntiandi - EN, 1975)*, Ljubljana 1976.

Janez Pavel II., *Posinodalna apostolska spodbuda O krščanskih laikih - KL (Christifideles laici - ChL, 1989)*, CD 41, Ljubljana 1989.

Škofija Koper, *Pastoralne smernice*, Koper 1996.

Slovenska škofovska konferenca (SŠK), *Izberi življenje. Plenarni zbor Cerkve na Slovenskem (PZCS)*, Družina, Ljubljana 2002.

*

Josip Baloban, *Pastoralni izazovi Crkve u Hrvata*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb 1992.

Živan Bezić, *Suvremena župa*, Služba božja, Makarska 1987.

Daniel Bourgeois, *La pastorale della Chiesa*, Jaca Book, Milano 1997.

Graziano Ceriani, *Introduzione alla teologia pastorale*, Pontificio Istituto Pastorale, Edizioni Romane Mame, Roma 1961.

Casiano Floristan - Manuel Useros, *Teologia dell'azione pastorale*, Paoline, Roma 1977.

Casiano Floristan - Juan Jose Tamayo, *Dizionario sintetico di pastorale*, Libreria Editrice Vaticana, Citta del Vaticano 1999.

Erich Garhammer in dr. (ur.), *Provokation Seelsorge. Wermarkierungen heutiger Pastoraltheologie*, Herder, Freiburg – Basel – Wien 2000.

Gregor Veliki, *Pastoralno vodilo (Liber regulae pastoralis)*, prevod Franc Ksaver Lukman, (Rafko Valenčič, ur.), Mohorjeva družba, Celje 1984.

Valentino Grolla, *L'agire della Chiesa. Lineamenti di teologia dell'azione pastorale*, Ed. Messaggero, Padova 1995.

Ferdinand Klostermann – Rudolf Zerfass (ur.), *Praktische Theologie heute*, Kaiser, München 1974.

Ferdinand Klostermann - Karl Rahner - Hansjörg Schild (ur.), *Lexicon der Pastoraltheologie*, Verlag Herder, Freiburg im Breisgau 1972 (italijanski prevod: Karl Rahner Tullo Goffi in dr., *Dizionario di pastorale*, Queriniana, Brescia 1979).

Peter Kvaternik, *Sodelavci in svetovalci. Elementi za oblikovanje teorije o ŽPS*, v: *Bogoslovni vestnik* 62 (2002) 87-115.

Peter Kvaternik, *Premik od Sare k Mariji. Prenova župnijske pastorale*, v: *Bogoslovni vestnik* 62 (2002) 597-612.

Peter Kvaternik, *Kratka pastoralna teologija (skripta)*, Ljubljana 2005.

Norbert Mette, *Eiführung in die katholische Praktische Theologie*, Darmstadt 2005.

Medškofijski odbor za mladino, *Osnutek temeljnih smernic za mladinsko pastoralo v Cerkvi na Slovenskem. Prispevek za sinodo*, Ljubljana 1999.

Mario Midali, *Teologia pastorale o pratica. Cammino storico di una riflessione fondante e scientifica*, LAS, Roma 1991.

Josef Müller, *Pastoraltheologie. Ein Handbuch für Studium und Seelsorge*, Verlag Styria, Graz – Wien – Köln 1993.

Janez Oražem, *Naša župnija. Življenje s Cerkvijo po župniji*, Božji vrelci, Ljubljana 1939.

Luciano Pacomio, *Teologia pastorale e azione pastorale*, PIEMME, Casale Monferrato 1992.

Sergio Pintor, *L' uomo via della Chiesa. Manuale di teologia pastorale*, EDB, Bologna 1999.

Karl Rahner - Viktor Schurr (ur.), *Handbuch der Pastoraltheologie*, I-IV, Herder, Wien 1964-1969.

Mihaly Szentmartoni, *Introduzione alla teologia pastorale*, PIEMME, Casale Monferrato 1992.

Bruno Seveso - Luciano Pacchomio, *Enciclopedia di pastorale*, I-IV (*I Fondamenti, II Annuncio, III Liturgia, Servizio Comunita*), Casale Monferrato 1992-1993.

Šagi Bono Zvonimir, *Pastoral župšne zajednice, Teološko-pastoralni ogledi*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb 2001.

Rafko Valenčič, *Fundamentalna pastoralna teologija*, (skripta), I, Ljubljana 1992.

Rafko Valenčič, *Posebna pastoralna teologija*, (skripta), II, Ljubljana 2000.

Rafko Valenčič, *Pastorala na razpotjih časa*, Teološka fakulteta UL, Znanstvena knjižnica 7, Družina, Ljubljana 2006.

Andreas Wollbold, *Pastoraltheologie/Homiletik/Religionspädagogik*, Bonifacius GmbH Drück - Buch - Verlag, Paderborn 2001 (ital. prevod: *Teologia pastorale*, La Buona Stampa, Pregassona /Svizzera, 2001).

Paul Michael Zulehner, *Einführung in den pastoralen Beruf. Ein Arbeitsbuch*, Don Bosco Verlag, München 1977.

Paul Michael Zulehner, *Pastoraltheologie*, I-IV, Patnos Verlag, Düsseldorf 1989-1990 (ital. prevod: *Teologia pastorale*, I-IV, Queriniana, Brescia 1992).

*Revije: * Bogoslovni vestnik * Concilium (razne izdaje) * Cerkev v sedanjem svetu, * Presenza pastorale, * Settimana del clero * Lienzerkwartalschrift, * La maison Dieu, * Vjesnik Đakovačko-osiječke metropolije ...*

*

DODATNA LITERATURA

Opomba – Spodaj navedena literatura, ki povzema objave v pastoralni reviji Cerkev v sedanjem svetu (od 1967), je razvrščena po vsebinskem kriteriju. Navedene številke označujejo tematske sklope. Za obdobje od 1967 do 1996 je na voljo publikacija Cerkev v sedanjem svetu. Revija za pastoralna vprašanja. Bibliografsko kazalo 1967-1996, sestavil Edo Škulj, Družina, Ljubljana 1999.

Splošna pastoralna vprašanja

patologija dušnega pastirstvo 9 (1975) 3-4
 pastoralno leto 14 (1980) 5-6
 pastoracija v spremenjenih razmerah 30 (1996) 1-2
 pastoralna refleksija 30 (1996) 11-12
 organizacija Cerkve 32 (1998) 9-10
 pastoralna v novih časih 34 (2000) 1-2
 slovenski kristjan v tretjem tisočletju 36 (2002) 1-2
 pastoralno načrtovanje 36 (2002) 5-6
 Cerkev v svetu in za svet 43 (2009) 3
 življenje v pluralnem svetu 43 (2009) 5

Koncil, koncilski prenova, slovenska sinoda

slovenska sinoda 3 (1969) 11-12
 pota in cilji pastoralne prenove na Slovenskem 7 (1973) 9-10

pastoralna prenova na Slovenskem 7 (1973) 9-10
prenova na Slovenskem 11 (1977) 9-10
pastoralne prioritete 12 (1978) 5-6
slovenska sinoda 32 (1998) 1-2
sinoda Cerkve na Slovenskem 33 (1999) 9-10
od koncila do sinode 35 (2001) 7-8
ob 40-letnici Pastoralne konstitucije 39 (2005) 6
slovenski pastoralni dan 42 (2008) 3

diakonija

diakonija krščanskega občestva 20 (1986) 3-4
karitas v župniji 25 (1991) 11-12
služiti z veseljem 27 (1993) 9-10
nove oblike in naloge solidarnosti 33 (1999) 3-4
solidarnost med nami 34 (2000) 9-10
prostovoljstvo 36 (2002) 3-4
cerkveni zavodi in ustanove 42 (2008) 6

duhovniki

duhovniški problemi 4 (1970) 1-2
duhovniški poklici 15 (1981) 11-12
žgoča vprašanja duhovništva danes 25 (1991) 1-2
katehet in duhovni poklici 33 (1999) 5-6
permanentno izobraževanje 41 (2007) 4

kategorije

bolni in umirajoči 6 (1972) 11-12
pastorala obrobnih in oddaljenih 14 (1980) 3-4
mednarodno leto invalidov in prizadetih 15 (1981)
5-6
kateheza odraslih 15 (1981) 7-8
mednarodno leto ostarelih 16 (1982) 1-2
pastorala mladine 17 (1983) 3-4
leto starejših 33 (1999) 7-8
mladinska pastorala 35 (2001) 9-10

obrobni in oddaljeni 40 (2006) 1-2
kaj je z našo mladino 42 (2008) 4
mladi, ptički brez gnezda 43 (2009) 2

laiki

poslanstvo laikov v Cerkvi 12 (1978, 11-12
pastoralne delavke v Cerkvi na Slovenskem 13
(1979) 7-8
laiške službe v Cerkvi 17 (1983) 1-2
ženska – laik – Cerkev 29 (1995) 3-4
naloge laikov v Cerkvi in družbi 34 (2000) 7-8
laiški teologi 36 (2002) 9-10
laiki v Cerkvi in družbi 38 (2004) 4
laiki v Cerkvi in družbi 39 (2005) 1

mediji

družbena občila in apostolat 7 (1973) 1-2
verski tisk 17 (1983) 9-10
Cerkev, družba in mediji 25 (1991) 9-10
internet v službi oznanjevanja 37 (2003) 5-6
informatka v Cerkvi 43 (2009) 6

občestva, skupine, gibanja

mala občestva, bodočnost Cerkve 8 (1974) 5-6
karizmatična gibanja 10 (1976) 1-2
krščansko občestvo 23 (1989) 3-4

zakon in družina

pastorala zakona 4 (1970), 11-12
zakon in družina 6 (1972), 7-8
apostolat družine 10 (1976) 9-10
vzgoja za ljubezen 14 (1980) 7-8
kriza in preobrazba družine 21 (1987) 9-10
leto družine 28 (1994) 1-2 in 28(1994) 11-12
vzgoja za družinske vrednote 32 (1998) 7-8

družina v primežu časa in razmer 37 (2003) 1-2
družina v primežu časa 38 (2004) 1
svetlobe in sence današnje družine 39(2005) 4
družina v družbi in Cerkvi 41 (2007) 5

župnija, župnijski sveti

kje smo z župnijskimi sveti 8 (1974) 1-2
medžupnijsko sodelovanje 12 (1978) 9-10
župnija z novim obličjem 13 (1979) 9-10
pastorala majhnih župnij 19 (1985) 3-4
za novo podobo župnije 27 (1993) 3-4
župnija v odnosih 37 (2003) 3-4
odnosi škofija - dekanija - župnija 39 (2005) 3

KAZALO

PREDGOVOR.....	5
----------------	---

Prvi del

UVODNA VRAŠANJA

1. PASTORALNA TEOLOGIJA NEKOČ IN DANES...9	
1. <i>Osnovna razdelitev</i>	9
2. <i>Krščansko izročilo</i>	12
3. <i>Pričevanje Kristusa in prve Cerkve</i>	16
2. RAZLAGA IMENA	17
1. <i>Svetopisemske navedbe</i>	17
2. <i>Zgodovinske navedbe</i>	18
3. OPREDELITEV PASTORALNE TEOLOGIJE	19
1. <i>Nekaj navedb</i>	20
2. <i>Napačni pogledi</i>	23
3. <i>Povzetek</i>	24
4. VIRI IN LITERATURA	24
1. <i>Umestitev pastoralne teologije</i>	24
2. <i>Viri pastoralne teologije</i>	25
5. ZGODOVINSKI PREGLED	28
6. KONCILSKA PRENOVA	
PASTORALNE TEOLOGIJE.....	34
1. <i>Splošno o koncilu</i>	34
2. <i>Koncilski dokumenti</i>	35
3. <i>Izhodišča in poudarki</i>	36
4. <i>Področja in vidiki prenove</i>	38

Drugi del

OSNOVE PASTORALNE TEOLOGIJE

1. ZNAČILNOSTI RELIGIJSKE PRIPADNOSTI	43
2. KRISTUSOVO PASTORALNO DELO	46
1. <i>Inkarnatorični princip</i>	47

2. <i>Kristus, poslan od Očeta, pošilja apostole</i>	48
3. <i>Teandrični princip</i>	49
4. <i>Jezus Kristus, dobri pastir</i>	49
5. <i>Oznanilo božjega kraljestva</i>	50
6. <i>Metode Kristusovega delovanja</i>	51
3. PASTORALO DELO PRVE CERKVE IN ZNAČILNOSTI PASTORALE SKOZI STOLETJA	52
1. <i>Prva Cerkev</i>	52
2. <i>Naslednja stoletja krščanstva</i>	56
5. PRINCIPI PASTORALNEGA DELOVANJA.....	61
1. <i>Teocentrični princip</i>	62
2. <i>Kristocentrični ali pashalni princip</i>	63
3. <i>Pnevmatološki princip</i>	63
4. <i>Ekleziološki princip</i>	64
5. <i>Zgodovinsko odrešenjski princip</i>	65
6. <i>Personalni in komunitarni princip</i>	65
7. <i>Eshatološki princip</i>	66
6. PASTORALA KOT BOŽJE ČLOVEŠKO DELOVANJE.....	67
7. ZNAMENJA ČASA IN PASTORALA.....	71

Tretji del

PASTORALNA DEJAVNOST

1. ORGANSKA PASTORALA.....	77
1. <i>Kaj je organska pastoralna</i>	77
2. <i>Izrazoslovje</i>	79
3. <i>Teološka in družbena izhodišča</i>	80
4. <i>Dimenzije organske pastorale</i>	81
5. <i>Načela</i>	82
6. <i>Nosilci in ravni organske pastorale</i>	83
2. PASTORALNO NAČRTOVANJE	85
1. <i>Splošne utemeljitve</i>	85
2. <i>Antropološke in teološke utemeljitve</i>	86

3. Izhodišča in stopnje pastoralnega načrta	89
4. Lastnosti pastoralnega načrta.....	92
5. Priprava pastoralnega načrta.....	94
3. PASTORALNA REFLEKSIJA	95
1. Kaj je pastoralna refleksija	96
2. Elementi refleksije.....	97
3. Segmenti refleksije	98
4. Pastoralna supervizija.....	100

Četrty del

NOSILCI PASTORALNEGA DELA

1. SLUŽBENO DUHOVNIŠTVO	102
1. Škof – krajevni ordinarij.....	103
2. Duhovniki, kleriki in redovniki.....	105
a) Župnik	108
b) K aplan.....	110
c) Dia kon.....	111
d) Redovniki	112
2. LAIKI V PASTORALNI DEJAVNOSTI.....	113
1. Izbira in vzgoja sodelavcev	114
2. Sodelavci v trojni službi	117
a) Sodelavci pri oznanjevalni službi.....	117
b) Sodelavci pri bogoslužju.....	120
c) Sodelavci pri diakoniji	123
3. ŽUPNIJA KOT PASTORALNA USTANOVA IN DEJAVNIK	126
1. Zgodovinski fragmenti.....	127
2. Disfunkcije tradicionalne župnije	128
3. Stara in nova podoba župnije.....	129
4. Poti iz krize in prenova župnije.....	131
4. ŽUPNIJA KOT SKUPNOST OBČESTEV.....	134
1. Sociološke in teološke značilnosti.....	134
2. Odnosi med župnijo in občestvi.....	136

3. Vloga župnije v življenju občestev in občestev v življenju župnije.....	139
5. ŽUPNIJSKI PASTORALNI SVET.....	141
1. Nova pastoralna ustanova.....	141
2. Volitve (predlogi, izbire) in sestava.....	143
3. Delo ŽPS.....	145
4. Posebni primeri.....	147

Peti del

PASTORALNE ENOTE

1. ZAKON IN DRUŽINA.....	149
1. Zakon in družina v današnjem času.....	150
2. Pastoralna družina nekdaj in danes.....	151
3. Vzgoja za ljubezen.....	152
4. Pastoralna skrb za družino.....	155
2. KATEGORIALNA PASTORALA.....	160
1. Teološki vidiki.....	160
2. Antropološki vidiki.....	161
3. Pastoralni vidiki.....	163
4. Načela.....	172
3. KATEGORIZACIJA VERNIKOV.....	174
1. Razni modeli.....	175
2. Načela za pastoralno ravnanje.....	176
3. Posamezne kategorije vernikov.....	177
4. PASTORALNE USTANOVE IN POBUDE.....	182
1. Značilnosti ustanov.....	182
2. Cerkvene in katoliške ustanove.....	183
3. Pastoralne pobude.....	185
5. KARITAS.....	192
1. Zgodovinski pregled.....	192
2. Načela krščanske dobrotelčnosti.....	194
3. Ravni uresničevanja karitas.....	196
6. MESTO KULTURE V PASTORALI.....	200

<i>1. Srečevanja vere in kulture</i>	201
<i>2. Področja srečevanja vere in kulture</i>	202
7. MEDIJI V SLUŽBI EVANGELIZACIJE	207
<i>1. Mediji in oznanjevanje evangelija</i>	208
<i>2. Posamezni mediji</i>	209
<i>3. Župnija in mediji</i>	212

Sklep

ČLOVEK – POT Cerkve

<i>1. Individualni in občestveni vidik</i>	215
<i>2. Oseba in družba</i>	216
OKRAJŠAVE	220
VIRI IN LITERATURA	222
DODATNA LITERATURA	225
KAZALO	229

Po skrbni proučitvi vsebine in koncepta, ciljev in metodologije lahko rečem, da je knjiga Osnove pastoralne teologije zelo potrebna zapolnitev vrzeli na tem področju. S tem priročnikom si bodo lahko veliko pomagali tako študentje teologije na vseh programih Teološke fakultete kakor tudi študentje Katehetsko pastoralne šole in tudi drugi bralci, še posebno dejavni v pastoralnem življenju v župnijah in v raznih drugih pastoralnih ustanovah. Priročnik pastoralne teologije ima jasen koncept in dosledno zasleduje zastavljeni cilj, to pa je predstaviti tako teološke kot antropološke vsebine in na čim preglednejši način predstaviti razsežnost pastoralnega področja cerkvenega delovanja.

doc. dr. Peter Kvaternik

Učbenik Osnove pastoralne teologije je sad avtorjevega štiridesetletnega poučevanja pastoralne teologije na Teološki fakulteti v Ljubljani. Avtor izhaja iz koncilskih in pokoncilskih cerkvenih dokumentov. Učbenik je dokument časa, saj je prvi tiskani pastoralni priročnik v slovenščini, ki temelji na koncilski ekleziologiji in upošteva znamenja časa ter je odprt za »podanašnjeje« (aggiornamento) pastoralnega dela v današnjem času in prostoru. Zgodovinsko vrednost pa ima tudi zato, ker je po svoji zasnovi oblikoval mnoge slovenske duhovnike in pastoralne delavce. Pastoralni priročnik je na voljo vsem, ki želijo kot kristjani sistematično poglobiti svoje krščansko poslanstvo in biti kot kristjani v duhu 2. vatičanskega cerkvenega zbora dejavni in soodgovorni v današnji Cerkvi in družbi na Slovenskem.

prof. dr. Vinko Škafar

Zbirka TEOLOGIJA ZA LAIKE

1 Peter Schallenberg
MORALNA TEOLOGIJA

2 Rafko Valenčič
OSNOVE PASTORALNE TEOLOGIJE